

de raad van de gemeente Westerkwartier
per mail via griffie@westerkwartier.nl

Contactpersoon
Programma migratie

Kenmerk
1969224302

Zuidhorn
13 mei 2025

Onderwerp

Kwartaalrapportage huisvesting statushouders 2025-I

Geachte leden van de raad,

Op 11 december 2024 heeft u de laatste kwartaalrapportage huisvesting statushouders ontvangen. In die kwartaalrapportage bent u geïnformeerd over het wisselvallige beleid van het ministerie, de taakstelling voor 2024 en de voortgang die gemaakt is op basis van het opgestelde plan van aanpak. Sinds de laatste kwartaalrapportage heeft u in de afgelopen maanden meerdere raadsbrieven ontvangen die betrekking hadden op het huisvesten van statushouders. Zo bent u achtereenvolgens geïnformeerd over:

- Het besluit tot indeplaatsstelling door het college van Gedeputeerde Staten (GS) voor de taakstelling 2023-I en het voorgenomen besluit tot indeplaatsstelling voor 2023-II (raadsbrief indeplaatsstelling taakstelling statushouders, 21 januari 2025, ID: 1688).
- Het voorgenomen besluit tot indeplaatsstelling voor 2023-II en het voorgenomen besluit om een doorstroomlocatie te realiseren aan de Provincialeweg 133a in Doezum (raadsbrief doorstroomlocatie - indeplaatsstelling taakstelling statushouders, 28 januari 2025, ID: 1695).
- De ontwikkelingen met betrekking tot de doorstroomlocatie in Doezum en het ingestelde beroep bij de Raad van State tegen het besluit van het college van GS van de provincie Groningen op 7 januari 2025 (raadsbrief stand van zaken indeplaatsstelling en doorstroomlocatie, 14 februari 2025, ID: 1714).
- Het besluit van het college om het realiseren van een doorstroomlocatie in Doezum geen vervolg te geven (raadsbrief besluit doorstroomlocatie Doezum + collegebesluit en persbericht, 13 maart 2025, ID: 1737).
- De besluiten die door het college van GS zijn genomen in het kader van de taakstelling huisvesting statushouders 2023-I en 2023-II (raadsbrief besluit provincie taakstelling 2023-I en 2023-II, 8 april 2025, ID: 1762).

In deze kwartaalrapportage wordt kort teruggeblikt op de afgelopen periode, wordt de gerealiseerde taakstelling 2023-I geduid en worden landelijke ontwikkelingen in een breder perspectief geplaatst. Daarnaast wordt de stand van zaken met betrekking tot de huidige opgaven (taakstellingen 2023-II, 2025-I en 2025-II) beschreven en worden daar bijbehorende oplossingsrichtingen nader toegelicht.

Korte terugblik

In het eerste kwartaal van dit jaar is er op het gebied van het huisvesten van statushouders veel gebeurd. In januari heeft het besluit van het college van GS om voor de taakstelling 2023-I in de plaats te treden en een voorgenomen besluit te nemen tot indeplaatsstelling voor 2023-II tot veel beroering geleid; zowel binnen het college en de lokale politiek als in de samenleving en de media. Ook de bijeenkomst op 24 februari in sporthal De Leegens, waar in twee sessies is gesproken over het realiseren van een doorstroomlocatie in Doezum, is druk bezocht. Uiteindelijk heeft het college besloten om het voorgenomen collegebesluit tot een realiseren van een doorstroomlocatie in Doezum geen vervolg te geven. Onder andere gebaseerd op de uitkomsten van het participatietraject en vanwege een exploitatietekort, veroorzaakt door het verlagen van het totale aantal opvangplekken.

Gerealiseerde taakstelling 2023-I

Op 1 januari 2025 heeft de provincie Groningen geconstateerd dat er nog steeds een achterstand is op de resttaakstelling 2023-I van 42 personen. De provincie heeft besloten om voor deze resttaakstelling, het huisvesten van 42 personen, te komen tot een indeplaatsstelling van het college. Aan dit besluit was een hersteltermijn gekoppeld van drie maanden. Dit betekende dat de gemeente Westerkwartier tot en met 31 maart 2025 de tijd had om de achterstand van 42 vergunninghouders alsnog te huisvesten. In de periode van 10 januari tot en met 31 maart 2025 is de resttaakstelling volledig gerealiseerd. Dat betekent dat het indeplaatsstellingbesluit is uitgewerkt en is komen te vervallen.

Landelijke ontwikkelingen

Naast de lokale dynamiek heeft de gemeente Westerkwartier ook te maken met landelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het huisvesten van statushouders. Vanuit het ministerie van Asiel en Migratie worden namelijk maatregelen genomen om de doorstroom vanuit de COA-opvang naar gemeenten te versnellen. Deze aanpak moet leiden tot meer ruimte in de asielopvang. Momenteel bezetten bijna 17.500 statushouders plekken in de asielopvang. Die plekken zijn bedoeld voor asielzoekers, waardoor de opvang overvol raakt. Om deze druk te verlichten is het van belang dat statushouders doorstromen naar gemeenten. Tegelijkertijd is de druk op de woningmarkt ook groot. Daarom neemt het kabinet maatregelen op korte en lange termijn. Voor de korte termijn zijn er twee voorstellen uitgewerkt om zoveel mogelijk statushouders uit te laten stromen naar gemeenten. Enerzijds krijgen gemeenten een eenmalig bedrag voor het overnemen van statushouders van het COA, en anderzijds is er een regeling voor de bekostiging van vergunningshouders in doorstroomlocaties (DSL) vastgesteld. Gemeenten zijn nog in afwachting van de definitieve uitwerking van de eerste variant.

Voor de lange termijn onderzoekt het kabinet alternatieve woonoplossingen, zoals (on)zelfstandige woningen voor statushouders en vluchtelingen uit Oekraïne. Gemeenten hebben in toenemende mate te maken met te huisvesten doelgroepen terwijl er een groot tekort is aan sociale woningen. De behoefte aan huisvesting kan per doelgroep wisselen in de tijd. Om die reden verkent het Kabinet meer mogelijkheden voor het realiseren van (on)zelfstandige huisvestingslocaties voor doelgroepen zoals, Oekraïense ontheemden, statushouders en lokale spoedzoekers. Uitgangspunt is dat de te realiseren huisvesting bedoeld is voor verschillende doelgroepen, er geen extra druk komt op de sociale huurwoningvoorraad en dat statushouders hier (huur) voor betalen. De minister van Asiel en Migratie en de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) zullen in overleg met medeoverheden met

een samenhangend pakket komen. Bij het realiseren van deze vorm van (on)zelfstandige huisvesting wordt rekening gehouden met de beoogde wijziging van de Huisvestingswet door het ministerie van VRO, waarbij de huisvestingstaakstelling wordt geschrapt en er in eerste instantie een verbod komt op voorrang bij het toewijzen van sociale huurwoningen aan statushouders. Over de uitwerking van de alternatieve oplossingen voor de lange termijn is op dit moment nog niets bekend.

Naast de landelijke (beleids-)ontwikkelingen valt te constateren dat de bereidheid om opvanglocaties te realiseren voor statushouders en asielzoekers, zowel lokaal als landelijk, leidt tot verdeeldheid in de samenleving.

Huidige opgaven

Het huisvesten van statushouders bestaat uit meerdere opgaven. Zo dient onze gemeente huisvesting voor statushouders te realiseren op basis van de huidige taakstellingen (2025-I en 2025-II). Daarnaast heeft de gemeente ook nog te maken met een achterstand in het realiseren van huisvesting voor statushouders op basis van de taakstelling 2023-II. In deze raadsbrief wordt de huidige opgave per taakstelling geduid (inclusief het aantal nareizigers) en wordt beschreven welke oplossingen worden ingezet om voldoende huisvesting voor statushouders te realiseren.

Taakstelling 2023-II

De oorspronkelijke taakstelling voor 2023-II bedroeg het huisvesten van 64 statushouders (zie tabel 1). Voordat het college van GS had besloten tot een indeplaatsstelling van het college voor de taakstelling 2023-II had de gemeente voor deze taakstelling al 26 statushouders gehuisvest. Het college van GS heeft voor de taakstelling 2023-II besloten tot een hersteltermijn van drie maanden. Dit betekent dat voor 1 juli 2025 38 statushouders alsnog gehuisvest moeten worden. Aan deze hersteltermijn zijn geen verdere voorwaarden verbonden. Voor 19 van de 38 statushouders is momenteel zicht op huisvesting of al huisvesting gevonden. De 19 statushouders zijn gehuisvest in woningen die door Wold & Waard ter beschikking zijn gesteld en in woningen die op initiatief van inwoners zijn aangedragen. Dit betekent dat voor 1 juli 2025 nog voor 19 statushouders huisvesting gevonden dient te worden.

Voor het huisvesten van de resterende 19 statushouders (op basis van de taakstelling 2023-II) wordt blijvend ingezet op huisvesting in woningen van Wold en Waard en op woningen en accommodaties die door particulieren worden aangeboden. Woningen en accommodaties van particulieren worden via de HotelAccommodatieRegeling (HAR) ingezet. Naast het periodieke overleg met Wold & Waard over het huisvesten van statushouders blijven we actief zoeken naar huisvestingsmogelijkheden binnen de particuliere sector. Met name wordt het gesprek gevoerd met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties die initiatieven aandragen om na te gaan of op basis van die initiatieven huisvesting voor statushouders mogelijk is.

Op basis van de ervaringen van de afgelopen maanden en de waardevolle initiatieven die door inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties worden aangedragen, vertrouwen wij erop dat de resterende taakstelling 2023-II voor 1 juli 2025 wordt gerealiseerd. Daarbij dient wel aangetekend te worden dat het huisvesten van statushouders via de HAR-regeling een tijdelijke oplossing is. Voor 27 statushouders (zie tabel 1) die momenteel via een HAR-regeling zijn gehuisvest dient opnieuw huisvesting gevonden te worden.

Tabel 1: Overzicht resterende opgaven o.b.v. taakstelling (incl. HAR-plaatsingen)

Periode	Taakstelling	Gerealiseerd	Resterende taakstelling	Aantal nog te plaatsen statushouders
2023-II	64	26	38	19
2025-I	55	0	n.v.t.	55
2025-II	47	0	n.v.t.	47
Totaal				121
HAR-plaatsingen				27
Totaal incl. HAR-plaatsingen				148

Gezinshereniging

Gezinshereniging vindt plaats wanneer een persoon met een verblijfsvergunning zijn gezinsleden – de echtgenoot of partner, de ouder of het (pleeg)kind – uit het buitenland naar Nederland laat komen. De statushouders die al in Nederland woont is de 'referent' en de gezinsleden die later naar Nederland komen noemen we 'nareizigers'. Aan de gemeente zijn momenteel nog 256 nareizigers gekoppeld en sinds 1 januari 2025 zijn 4 nareizigers bij de referent aangekomen.

Taakstelling 2025-I & 2025-II

Op basis van de taakstelling voor 2025 dienen 102 statushouders gehuisvest te worden (zie tabel 1). De lopende taakstelling (2025-I) dient daarbij voor 1 juli 2025 gerealiseerd te zijn. Voor de lopende taakstelling zijn nog geen statushouders gehuisvest.

Ook voor de taakstelling 2025-I en 2025-II zal de gemeente blijven inzetten op huisvesting in woningen van Wold en Waard en op woningen en accommodaties die door particulieren, bedrijven en maatschappelijke organisaties worden aangeboden. Daarnaast heeft het college besloten om actief het gesprek te voeren met de inwoners van de 41 dorpen en kernen om de bereidheid van het opvangen van statushouders te verkennen, en te werken aan oplossingen voor huisvesting van statushouders, passend bij de taakstelling van de gemeente. Bij deze verkenning wordt de schaal van de kern en spreiding over de gemeente in ogenschouw genomen. Deze werkwijze wordt onderschreven door de gemeenteraad middels de aangenomen motie tijdens de raadsvergadering van 26 maart 2025. In die motie roept de gemeenteraad het college op om bij het realiseren van huisvesting voor statushouders zorg te dragen voor een zo evenwichtig mogelijke verdeling van statushouders over alle dorpen. En bij de verdere uitwerking van het plan de inwoners van de dorpen de gelegenheid te bieden om mee te kunnen denken en mee te kunnen werken.

Gesprekken met inwoners

Het voornemen is om gefaseerd in gesprek te gaan met de inwoners van de 41 dorpen en kernen om de bereidheid te verkennen om statushouders op te vangen en daarnaast bruikbare initiatieven op te halen waar statushouders op (korte) termijn gehuisvest kunnen worden. De nadruk ligt op kleinere en verspreide initiatieven die bijdragen aan het oplossen van de huidige taakstelling. Daarbij maakt de gemeente gebruik van de kracht van de samenleving. Voor de zomervakantie wordt gestart met het voeren van de eerste gesprekken met de inwoners van één voorzieningenkern, één basis- en één woondorp. Dit traject is nog wel afhankelijk van definitieve besluitvorming eind mei.

Ikbesluitmee zal als externe partij, namens de gemeente, de gesprekken met de inwoners voeren. Deze gesprekken zijn in lijn met de aangenomen motie op 26 maart en vormen een extra actie die ingezet wordt. De gesprekken zullen in groepen van maximaal 8 personen gevoerd worden, waarbij iedereen die zich bij het vraagstuk betrokken voelt kan aansluiten. Het doel van de gesprekken is om bruikbare initiatieven op te halen waar statushouders op (korte) termijn gehuisvest kunnen worden.

Voor een gefaseerde aanpak is gekozen omdat zodoende sneller gestart kan worden met het voeren van de eerste gesprekken. Daarnaast zullen de gesprekken geëvalueerd worden. De opgedane ervaringen kunnen dan verwerkt worden in de wijze waarop de gesprekken met de inwoners van de overige dorpen en kernen worden gevoerd.

Visie middellange termijn

Naast het voeren van gesprekken met inwoners om te komen tot oplossingen voor het huisvesten van statushouders op de korte termijn wordt er tegelijkertijd ook ingezet op oplossingen die bijdragen aan het huisvesten van statushouders op de middellange termijn. De huidige taakstelling voor dit jaar (2025-I en 2025-II) maar ook de taakstellingen voor de jaren 2026 en 2027 worden daarbij in ogenschouw genomen.

Naast het beoordelen van de initiatieven die voortkomen uit de gesprekken met de inwoners van de 41 dorpen en kernen wordt de (resterende) opgave op basis van de taakstellingen geïnventariseerd. Op basis van die inventarisatie wordt er gewerkt aan het realiseren van oplossingen voor het huisvesten van statushouders op basis van de taakstellingen gericht op de middellange termijn. Deze inventarisatie zal na de zomer plaatsvinden. Om op de middellange termijn voldoende huisvesting voor statushouders te realiseren wordt ingezet op leegstaand en vrijkomend vastgoed en het bouwen van flexwoningen.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk, burgemeester

R. Kleijnen, secretaris